

Inspel till Svenska Unescorådets strategi 2027–2030

Sveriges unga akademi välkomnar möjligheten att bidra med ett inspel till Svenska Unescorådets strategi för perioden 2027–2030.

I korthet ser vi att arbetet för att värna den akademiska friheten, samt att öka forskningens tillgänglighet för barn och unga, är angeläget att betona. Vi vill därför rekommendera engagemang inom dessa områden för den kommande fyraårsperioden. Det tror vi skulle kunna stärka genomslaget för Svenska Unescorådets viktiga arbete.

Inledningen i UNESCOs stadga från 1945 – *since wars begin in the minds of men, it is in the minds of men that the defences of peace must be constructed* – framstår i den tid vi nu lever som minst lika angeläget som när organisationen bildades.

För Sveriges unga akademi är frågor som rör akademins frihet och forskningens tillgänglighet för barn och unga särskilt engagerande.

Vi rekommenderar därför Svenska Unescorådet att

- verka för att arbeta för att värna den akademiska friheten nationellt och internationellt
- stimulera till nya kontaktytor mellan ungdomar och forskare.

Det tror vi skulle stärka Svenska Unescorådets genomslag.

Akademisk frihet

Runtom i världen ifrågasätts friheten att forska, undervisa och öppet diskutera forskningsresultat. Såväl den enskilda forskarens och lärarens frihet som de akademiska institutionernas självbestämmande utsätts för allt hårdare tryck.

Unescos rekommendation om lärare inom högre utbildning från 1997 lyfter tydligt vikten av effektivt stöd för akademisk frihet. Denna rekommendation är aktuell att belysa och arbeta med också inom den svenska kontexten för att på så sätt stärka lärosätenas funktion och bidrag till samhället. Det skulle kunna vara lägligt att belysa 30-årsjubileumet för denna rekommendation. Det sammanfaller också med 10-års jubileumet för Unescos rekommendation för forskning och forskare från 2017, som lyfter betydelsen av forskningens roll i politiskt beslutsfattande, återväxten av nya forskare, karriärvägar och mobilitet för forskare. Alla dessa frågor är högaktuella men står inför nya utmaningar och målkonflikter idag. Vi tror att Svenska Unescorådet skulle kunna spela en viktig roll som en samlande kraft 2027.

Akademisk frihet är en fråga som engagerar unga forskare över hela världen. Det är därför också viktigt att Svenska Unescorådet verkar för att värna både utbildningens och forskningens frihet internationellt. Humanistiska och samhällsvetenskapliga discipliner kan vara särskilt utsatta och viktiga att lyfta då konfliktytorna ökar, men det är också många fält inom medicin och naturvetenskap som hamnar under tryck och tilltagande styrning. Därför bör Svenska Unescorådet också slå vakt om dessa frågor internationellt.

SVERIGES UNGA AKADEMI

Forskningens tillgänglighet för barn och unga

Det finns flera indikatorer på att ungas framtidstro urholkas. Under [2025 rapporterade Folkhälsomyndigheten](#) hur oro och ångest hos unga ökat stadigt under det senaste decenniet. I en studie från Handelshögskolan från samma år nämns hur [Sveriges unga är ovanligt olyckliga i internationell jämförelse](#), och enligt [World Happiness Report](#) tillhör Sverige en mycket liten grupp länder där personer under 30 år rapporterar den lägsta livstillfredsställelsen av alla åldersgrupper. När ungdomar tappar sin framtidstro urholkas tilliten till vårt samhälle.

Sveriges unga akademi menar att universitets- och utbildningsväsendet har en mycket viktig roll att spela. Det som driver samhället framåt är nyfikenhet, upptäckarglädje och kreativitet och vi vill prioritera bildning som ett recept på stärkt framtidstro.

Svenska Unescorådet har ett stort förtroende, ett unikt nätverk och lång erfarenhet av att främja civilsamhällets och ungas engagemang och delaktighet. Genom att stimulera till nya kontaktytor mellan ungdomar och forskare skulle genomslaget kunna öka.